

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. október 21.

LATIN NYELV

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

I. FORDÍTÁS

Pompeius kinevezése
(Cicero: De imperio Cn. Pompei II.6)

Causa quae sit, videtis; ¹ nunc quid agendum sit, considerate. ² Primum mihi videtur de genere belli, deinde de magnitudine, ² tum de imperatore deligendo esse dicendum. ⁴

Genus est belli eiusmodi, ¹ quod maxime vestros animos excitare ² atque inflammare ad persequendi studium debeat. ³ In quo agitur populi Romani gloria, ² quae vobis a maioribus ² cum magna in omnibus rebus, ² tum summa in re militari ² tradita est; ¹ agitur salus sociorum atque amicorum, ² pro qua multa maiores vestri magna bella et gravia gesserunt; ³ aguntur certissima populi Romani vectigalia et maxima, ⁴ quibus amissis ² et pacis ornamenta et subsidia belli requiretis. ³

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékot meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékáig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Hogy miféle ügy ez, látjátok; most azt fontoljátok meg, mit kell tenni (mi a teendő). Úgy tűnik nekem, először a háború fajtájáról, aztán a jelentőségéről (nagyságáról), majd a fővezér kiválasztásáról kell beszélni.

Olyan fajta háború ez, amely a leginkább fel kell, hogy tüzelje harci kedveteket (lelketeket), és lánggra lobbantsa (szítsa) a bosszúvágyatokat. Ebben a háborúban a római nép dicsőségéről van szó, melyet őseink úgy hagytak rátok, hogy az bár (egy-részt) minden tekintetben (dologban) nagyszerű (volt), de (másrészt) a hadviselésben a legjelentősebb (felülmúlhatatlan), szó van a szövetségeseitek és barátaitok biztonságáról (jólétéről), melyért őseitek sok nagy és súlyos háborút viseltek, szó van a római nép legbiztosabb (nagyon biztos) bevételeiről (adóiról), mégpedig igen nagyokról (a legnagyobbakról), melyeket ha elveszítetek (melyeknek elvesztése után / esetén) mind a béke ékességét, mind a háború támaszát nélkülözni fogjátok (hiányát fogjátok érezni mind a béke ékességének, mind a háború támogatásának).

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el. A Feladatsor végső értékelése csak egész pont lehet.

Amennyiben a 3. feladatban öttizedre végződő pontszám keletkezik, a felső pontozási táblázatban is ebben az alakban jelenjen meg, az Összesen rovatban viszont az esetlegesen keletkezett törtszámot a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni.

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Fordítás		40	
II. Feladatsor	1. feladat	6	
	2. feladat	6	
	3. feladat	3	
	4. feladat	4	
	5. feladat	6	
	6. feladat	5	
	7. feladat	3	
	8. feladat	2	
ÖSSZESEN		35	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma:		75	

javító tanár

1. Egyeztesse a megadott főnévvel az utána zárójelben található névszót! (6 pont)

de agricola	<i>bono</i>	1 pont
arcis	<i>illius</i>	1 pont
cornua	<i>gravia</i>	1 pont
patri	<i>cui</i>	1 pont
in exercitibus	<i>duobus</i>	1 pont
de urbe	<i>antiqua</i>	1 pont

2. Írja a *do 1 dedi, datum* ige megadott alakjai mellé a *loquor 3 locutus sum* ige azonos alakjait! (6 pont)

dare (infinitivus)	<i>loqui</i>	1 pont
dabis	<i>loqueris</i>	1 pont
dent	<i>loquantur</i>	1 pont
da!	<i>loquere!</i>	1 pont
daret	<i>loqueretur</i>	1 pont
das	<i>loqueris</i>	1 pont

3. Töltse ki a táblázatot! (3 pont)

	középfokú adverbium	felsőfokú melléknév	
malus 3	<i>peius</i>	<i>pessimus 3</i>	0,5 + 0,5 pont
facilis 2	<i>facilius</i>	<i>facillimus 3</i>	0,5 + 0,5 pont
stultus 3	<i>stultius</i>	<i>stultissimus 3</i>	0,5 + 0,5 pont

A feladatsor végső pontértékének kiszámításakor a vizsgázó javára felfelé kell kerekíteni.

4. A *scribo 3 scripsi, scriptum* ige melyik igeneveit látja ebben a feladatban? Törekedjék a legpontosabb meghatározásra! (4 pont)

Pl.: scribentem → part. impf. act. sg. acc.

scriptu	<i>supinum ablativus</i>	1 pont
scribendi causa	<i>gerundium genitivus</i>	1 pont
scripsisse	<i>infinitivus perfectus activi</i>	1 pont
scripturus 3	<i>participium instans activi</i>	1 pont

5. Két összetett mondatot olvashat ebben a feladatban. Az aláhúzott szövegrészt rövidítse a lehetőségeknek megfelelően igenévvel vagy igeneves szerkezettel! Egy helyes megoldás elegendő. (6 pont)

Mindkét mondat átalakításáért 3-3 pont adható (kötőszó elhagyása, névszó és ige megfelelő átalakítása).

Postquam Remus erat interfectus, Romulus regnabat in Urbe.

Remo interfecto

3 pont

Senatus legatos misit ad alias gentes, ut societatem peterent.

*societatem petendi causa / societatis petendae causa /
ad petendum societatem / ad societatem petendam /
societatem petitum / societatem petituros*

3 pont

6. Két összetett mondatot olvashat ebben a feladatban. Válaszoljon az alárendelt mellékmondatok aláhúzott állítmányaira vonatkozó kérdésekre! (5 pont)

Virgines Sabinae timent, ne coniuges patresque amittant.

Milyen fajta az alárendelt tagmondat?

*(Félést jelentő ige mellett) célzatos tárgyi alárendelés /
célhatározói mellékmondat.*

1 pont

Miért van az állítmánya imperfectumban?

*Mert egyidejű a főmondatral / mert a célhatározói mellékmondatot
a latin egyidejűnek tekinti a főmondatral.*

1 pont

Miért van az állítmánya praesens igeidőben?

Mert a főmondat állítmánya jelen idejű.

1 pont

Pater saepe interrogat filium, quid in schola didicerit.

Milyen fajta az alárendelt tagmondat?

Függő kérdés / kérdő tárgyi alárendelés.

1 pont

Mit fejez ki az állítmányának perfectum alakja?

Előidejűséget.

1 pont

7. Adja meg a teljes szótári alakját annak a latin szónak, amelyből a következő szavaink eredhetnek! (3 pont)

aktus

*ago 3 egi, actum /
actus, -us m. / actus 3*

1 pont

kapitális

*caput, -itis n. /
capitalis 2*

1 pont

rébusz

res, rei f.

1 pont

8. Milyen szófaji változást idézett elő az aláhúzottan szedett képző? (Írja le, milyen szófajból milyen szófaj jött létre!) (2 pont)

scribo 3 scripsi, scriptum → scriptor

igéből főnév

1 pont

ago 3 egi, actum → agilis

igéből melléknév

1 pont